

R o z s u d o k
V m e n e S l o v e n s k e j r e p u b l i k y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Daniely Sučanskej a sudcov JUDr. Emila Franciscyho a JUDr. Eleny Siebenstichovej v právnej veci žalobcov 1/ **Slovenskej republiky** zastúpenej okresným prokurátorom v Dunajskej Strede, 2/ **Slovenskej republiky** zastúpenej Slovenským pozemkovým fondom, so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36, 3/ **Slovenského pozemkového fondu**, so sídlom v Bratislave, Búdkova č. 36, IČO : 17 335 345, proti žalovaným 1/ **V.**, a.s., so sídlom v B., IČO: X., 2/ **J. M.**, bývajúcemu v E., 3/ **I. M.**, bývajúcej v E., žalovaným 2/ a 3/ zastúpeným JUDr. M. V., advokátom so sídlom v B., **o určenie neplatnosti prevodu majetku štátu**, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 4 C 204/1996, o dovolaní žalobkyne 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 8. októbra 2008 sp. zn. 24 Co 50/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalobkyňa 1/ je povinná zaplatiť žalovaným 2/ a 3/ náhradu trov dovolacieho konania 289,88 € k rukám JUDr. M. V., advokáta so sídlom v B., do 3 dní.

Odôvodnenie

Okresný súd Dunajská Streda rozsudkom z 8. októbra 2007 č.k. 4 C 204/1996-919 v spojení s opravným uznesením z 12. decembra 2007 č.k. 4 C 204/1996-921 určil, že je neplatný prevod majetku štátu na iné osoby na základe zmluvy o prevode nehnuteľností uzavretej 23. novembra 1993 medzi Ž., š.p. Š., zastúpeným V., a.s., pobočka Dunajská Streda ako prevodcom a žalovanými 2/ a 3/ ako nadobúdateľmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Š., ktoré sú vedené ako parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² a na nej sa nachádzajúce stavby súpisné č. X., ďalej parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² a na nej sa nachádzajúce stavby súpisné č. X., ako aj parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², na základe ktorej bol povolený vklad do katastra rozhodnutím Správy katastra, Katastrálneho úradu Bratislava zo 4. marca 1994 pod č. V.. Rovnako určil, že je neplatný prevod majetku štátu na iné osoby na základe zmluvy o prevode nehnuteľností uzavretej 3. decembra 1993 medzi Ž., š.p. Š., zastúpeným V., a.s., pobočka Dunajská Streda ako prevodcom a žalovanými 2/ a 3/ ako nadobúdateľmi nehnuteľností nachádzajúcich sa v katastrálnom území Š., ktoré sú vedené ako parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² a na nej sa nachádzajúce stavby súpisné č. X., parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² a na nej sa nachádzajúce stavby súpisné č. X., parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², parcela č. X. – zastavaná plocha vo výmere X. m² a na nej sa nachádzajúce stavby súpisné č. X., parcela č. X. – záhrada vo výmere X. m², ktorej vklad bol povolený rozhodnutím Správy katastra, Katastrálneho úradu Bratislava zo 4. marca 1994 pod č. V. (v ďalšej časti sa všetky vyššie označené nehnuteľnosti uvádzajú ako „sporné nehnuteľnosti“). Žalobu žalobcu 2/ súd zamietol a žalobcom nepriznal náhradu trov konania. Výrok, ktorým vyhovel žalobe, odôvodnil poukazom na ustanovenie § 45 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 92/1991 Zb.“) s tým, že v danom prípade nebola vládou udelená výnimka a na prevod sa nevzťahovali ani výnimky taxatívne uvedené v § 1 nariadenia vlády č. 273/1991 Zb. o výnimkách z § 45 zákona č. 92/1991 Zb. (ďalej len „nariadenie č. 273/1991 Zb.“). Ak bývalý štátny podnik sporné nehnuteľnosti previedol na žalovaných 2/ a 3/, postupoval nad rámec výnimky. Navyše, predmetnom prevodu boli aj pozemky v katastri nehnuteľností vedené ako záhrada; preto ide o poľnohospodársku pôdu a v takomto prípade právo hospodárenia bývalého

štátneho podniku zaniklo priamo zo zákona dňom 27. júna 1991 podľa § 22 ods. 1 písm. f/ zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku. Prvostupňový súd nesúhlasil s názorom žalovaných, že žalobkyňa 1/ nie je v danom prípade aktívne legitimovaná na podanie predmetnej žaloby. Podľa jeho právneho názoru jej aktívna legitimácia vyplýva priamo zo zákona. Žalobu žalobcu 2/ zamietol súd prvého stupňa z dôvodu nedostatku jeho aktívnej legitimácie, ktorý vyvodil z toho, že správcom sporných nehnuteľností je žalobca 3/. Rozhodnutie o trovách konania odôvodnil § 142 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Trnave na odvolanie žalovaných 1/ až 3/ rozsudkom z 8. októbra 2008 sp. zn. 24 Co 50/2008 rozsudok Okresného súdu Dunajská Streda z 8. októbra 2007 č.k. 4 C 204/1996-919 v spojení s opravným uznesením z 12. decembra 2007 č.k. 4 C 204/1996-921 v odvolaní napadnutej časti zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietol. Žalovaným 1/ a 3/ náhradu trov konania nepriznal. Žalobcom uložil povinnosť spoločne a nerozdielne zaplatiť žalovanému 2/ do 3 dní náhradu trov konania vo výške 1 253,-- Sk. V odôvodnení s poukazom na priebeh a výsledky konania akcentoval to, že k prevodu majetku štátu nedošlo v procese privatizácie. V danom prípade prevodca založil sporné nehnuteľnosti a záložný veriteľ realizoval svoje práva. Založenie sporných nehnuteľností, ktoré bolo realizované podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka, zakladá právo záložného veriteľa (žalovanej 1/) v prípade neplnenia úverovej zmluvy uspokojiť svoj nárok zo založenej nehnuteľnosti, a to na základe všeobecne záväzných právnych predpisov (Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu k prevodu majetku zo štátu nedošlo v procese privatizácie (prevod vlastníctva sa neuskutočnil na základe ani jedného z „osobitných predpisov“ v zmysle v čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z.) a prevod sa netýkal majetku, ktorý mal byť privatizovaný a ktorý by podliehal režimu „osobitných zákonov“. Žalobkyňa 1/ preto nebola aktívne legitimovaná na podanie žaloby, ktorou v prejednávanej veci začalo konanie. So zreteľom na to rozsudok súdu prvého stupňa zmenil a žalobu žalobkyne 1/ zamietol. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvého stupňa aj v časti týkajúcej sa žalobcu 3/ tak, že jeho žalobu zamietol s odôvodnením, že žalobca 3/ nemal oprávnenie pristúpiť k žalobe žalobkyne 1/ a aby sa mohol domáhať určenia neplatnosti predmetných zmlúv, musel by preukázať naliehavý právny záujem (§ 80 písm. c/ O.s.p.). Navyše, v zmysle § 34 ods. 14 zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, obvodných pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení účinnom v čase rozhodovania odvolacieho súdu, koná Pozemkový fond za štát

a neznámych vlastníkov pred súdom vo veciach nehnuteľností vo vlastníctve štátu, preto mohol v tomto konaní vystupovať len ako Slovenská republika zastúpená Slovenským pozemkovým fondom. Odvolací súd považoval za opodstatnenú námietku nedostatku pasívnej legitimácie žalovanej 1/, lebo z pozície mandátára v zmysle príslušných ustanovení Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka realizovala len svoje záložné právo. Vzhľadom na nedostatok aktívnej legitimácie žalobkyne 1/ odvolací súd nepovažoval za potrebné sa bližšie zaoberať ďalšími dôvodmi neplatnosti predmetného prevodu. Nad rámec dôvodu, so zreteľom na ktorý zamietol žalobu žalobkyne 1/, odvolací súd poukázal na niektoré okolnosti znižujúce istotu právnych vzťahov účastníkov, zaujal stanovisko k viacerým námietkam žalobkyne 1/ o nesprávnom označení bývalého štátneho podniku P., š.p. B., Ž. Š. v predmetných zmluvách, o predčasnej realizácii záložnej zmluvy a o ponukovej povinnosti štátneho podniku v zmysle zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. O trovách konania rozhodol podľa § 224 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. tak, že v konaní úspešným žalovaným 1/ a 3/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, lebo o ich náhradu nežiadali. Úspešnému žalovanému 2/ odvolací súd podľa § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. priznal náhradu trov konania vo výške 1 253,-- Sk.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa 1/. Uviedla, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Žiadala, aby dovolací súd zmenil napadnutý rozsudok tak, že potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením. Podľa jej právneho názoru mala aktívnu legitimáciu na podanie predmetnej žaloby. Namietla správnosť záveru, že v danom prípade bolo podstatné, že štátny podnik mohol zaťažiť sporné nehnuteľnosti záložným právom a banka mala v prípade neplnenia úverovej zmluvy právo uspokojiť svoj nárok realizáciou záložného práva podľa Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka. Poukázala na § 6 ods. 2 zákona č. 111/1990 Zb. o štátnom podniku, podľa ktorého podnik má právo majetok, s ktorým hospodári, držať, užívať ho a nakladať s ním v súlade s právnymi predpismi; majetok sa môže podniku odňať iba v prípadoch a za podmienok ustanovených zákonom. Z uvedených ustanovení zákona vyplýva, že štátny podnik je oprávnený nakladať s majetkom, s ktorým hospodári, avšak v súlade s právnymi predpismi. Hospodárenie s národným majetkom štátnymi podnikmi je vo vyhláske č. 119/1988 Zb. o správe národného majetku upravené v § 30 tak, že hospodárenie s národným majetkom štátnymi podnikmi upravuje zákon o štátnom podniku, iné osobitné predpisy a § 31 a 35 tejto vyhlášky. Vyhláška neodkazuje

na žiadne konkrétne osobitné predpisy, preto týmto osobitným predpisom mohol byť ktorýkoľvek právny predpis, ktorý zakotvoval určité zákonné podmienky hospodárenia štátnych podnikov, vrátane § 45 zákona č. 92/1991 Zb. V ustanovení § 31 ods. 1 a ods. 2 vyhláška presne stanovila, kedy a za splnenia akých podmienok sú štátne podniky povinné uzavierať zmluvy o prevode práva hospodárenia a o prevode vlastníckeho práva k budovám a stavbám postaveným na pozemku určenom právoplatným územným rozhodnutím pre investičnú výstavbu inej socialistickej organizácie než štátnej a tiež podmienky, za ktorých boli organizácie povinné alebo mohli uzavierať, okrem iných, aj zmluvy o prevode vlastníctva národného majetku. Opätovne zdôraznila to, že úverová zmluva, jej dodatok, mandátna zmluva, záložná zmluva a prvá zmluva o prevode nehnuteľností boli podpísané v jeden deň (23. novembra 1993), k podpisu ďalšej zmluvy došlo 3. decembra 1993. K výkonu záložného práva predajom založených nehnuteľností mohlo dôjsť až po vzniku záložného práva; vklad záložného práva katastrálny úrad povolil až 7. apríla 1994. K podpísaniu zmlúv o prevode došlo ale 23. novembra 1993 a 3. decembra 1993, teda pred povolením vkladu záložného práva. Pohľadávka žalovanej 1/ nebola v čase výkonu záložného práva splatná v celom rozsahu, ale v deň podpísania zmluvy o prevode nehnuteľností (23. novembra 1993) bola splatná len prvá splátka úveru vo výške 1 500 000,- Sk. Napriek tomu žalovaná 1/ z titulu realizácie záložného práva na celkovú pohľadávku previedla všetky sporné nehnuteľnosti na žalovaných 2/ a 3/. Podľa názoru žalobkyne 1/ je jej aktívna legitimácia na podanie žaloby v zmysle článku IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. daná. V tejto súvislosti poukázala aj na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 2/2007. Žalobkyňa 1/ vyslovila názor, že oprávnenie prokurátora na podanie návrhu podľa článku IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. sa vzťahuje na prevod alebo prechod majetku vo vlastníctve štátu, pri ktorom došlo k porušeniu všeobecne záväzných právnych predpisov. Pri porušení ustanovení zákona č. 92/1991 Zb. nie je podmienkou, aby k takémuto porušeniu došlo v rámci tzv. veľkej privatizácie, ale postačuje splnenie zákonnej podmienky, že pri prevode majetku vo vlastníctve štátu podľa citovaného zákona došlo k porušeniu ustanovenia v ňom obsiahnutého (v danom prípade § 45 ods. 1 a 2 citovaného zákona). Odvolací súd zo skutkového stavu preto vyvodil nesprávny záver, že prevod vlastníctva sa neuskutočnil na základe ani jedného z osobitných predpisov, na ktoré odkazovala poznámka pod čiarou k ustanoveniu článku IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. Prevod sporných nehnuteľností žalovaná 1/ realizovala na základe mandátnej zmluvy, ktorú uzavrela s P., š. p., B., Ž. Š. 23 novembra 1993; podľa článku I tejto zmluvy záložca – štátny podnik splnomocnil žalovanú 1/, aby v jeho mene predala dotknuté nehnuteľnosti, na ktorých bolo zriadené záložné právo v

prospech žalovanej 1/. Žalovaná 1/ bola teda oprávnená nakladať so spornými nehnuteľnosťami až po zriadení záložného práva. V zmysle ustanovenia § 151b ods. 2 Občianskeho zákonníka účinného do 31. decembra 2002 záložné právo vzniká, ak ide o nehnuteľnosť, vkladom do katastra nehnuteľností. V čase povolenia vkladu vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností pod č. V. a V. nedošlo k vzniku záložného práva podmieňujúceho platnosť mandátnej zmluvy, nakoľko vklad záložného práva do katastra nehnuteľností bol povolený až dňa 7. apríla 1994 pod č. V.. Samotné uzatvorenie záložnej zmluvy štátnym podnikom síce nevyžadovalo súhlas vlády podľa § 45 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb., v záložnej zmluve bolo ale dohodnuté dispozičné právo v súlade s § 299 Obchodného zákonníka účinného do 31. decembra 2002, čiže záložca prostredníctvom záložnej zmluvy spolu s mandátnou zmluvou postúpil záložnému veriteľovi právo, ktorým sám v čase prevodu nedisponoval (právo odpredať majetok štátneho podniku bez splnenia podmienky vyplývajúcej z § 45 zákona č. 92/1991 Zb.). Všetky vyššie uvedené právne úkony smerovali jednoznačne k tomu, aby bol odpredaný majetok štátu obídenním § 45 zákona č. 92/1991 Zb. Takéto konanie zakladá neplatnosť oboch zmlúv o prevode majetku štátu (§ 39 Občianskeho zákonníka). Dovolateľka namietala aj správnosť záveru odvolacieho súdu o nedostatku pasívnej legitímácie žalovanej 1/. Podľa názoru dovolateľky mandatár nezodpovedá za porušenie záväzku z dojednaného právneho úkonu s treťou osobou, s výnimkou, ak by sa sám mandatár zaviazal k takémuto záväzku. Keďže v čase podpisu sporných zmlúv o prevode nehnuteľností nebol správou katastra povolený vklad záložného práva do katastra nehnuteľností na základe záložnej zmluvy uzavretej medzi štátnym podnikom a žalovanou 1/, nedošlo k vzniku záložného práva. Žalovaná 1/ v skutočnosti nerealizovala záložné právo v zmysle Občianskeho zákonníka a Obchodného zákonníka a ani nebola oprávnená toto právo realizovať ako záložný veriteľ bez potrebného súhlasu vlády podľa § 45 ods. 1 zákona č. 92/1991 Zb. (išlo totiž o prevod štátneho majetku, ktorého scudzovanie v tom čase podliehalo presne stanoveným zákonným podmienkam). Napriek tomu ale došlo k prevodu štátneho majetku na základe úkonov vykonaných v súvislosti s plnením mandátnej zmluvy zo strany žalovanej 1/, ktorej platnosť bola podmienená vznikom záložného práva. Z uvedeného vyplýva, že žalovaná 1/ sa na nezákonnom prevode majetku štátu priamo podieľala – všetky zmluvy s výnimkou druhej zmluvy z 3. decembra 1993 boli podpísané 23 novembra 1993 a všetky úkony smerovali k scudzeniu majetku štátu bez opory v § 45 zákona č. 92/1991 Zb. V ďalšej časti dovolania žalobkyňa 1/ reagovala na názory odvolacieho súdu v súvislosti s nesprávnym označením bývalého štátneho podniku

v jednotlivých zmluvách a k záverom o prevode nehnuteľností na nájomcov, pričom v tejto otázke za správny považovala názor súdu prvého stupňa.

Žalovaní 2/ a 3/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhli dovolanie zamietnuť a priznať im náhradu trov dovolacieho konania vo výške 2 272,28 €. Nesúhlasili s dovolateľkou podaným výkladom čl. IV ods. 1 zákona č.17/1993 Z.z. Podľa ich názoru toto ustanovenie nemožno aplikovať na daný prípad, lebo nešlo o prevod a prechod majetku, ktorý sa uskutočnil podľa „osobitných predpisov“. Napadnutý prevod sa neuskutočnil podľa predpisov o privatizácii. Prevod vlastníckeho práva na základe priameho výkonu záložného práva záložným veriteľom bol uskutočnený v súlade s vtedy platnými predpismi – Občianskym zákonníkom a Obchodným zákonníkom. V ďalšej časti vyjadrenia sa dotkli námietky dovolateľky o momente vzniku záložného práva, jeho následnej realizácie priamym predajom založených nehnuteľností a právnych účinkoch vkladu. Zdôraznili, že argumenty dovolateľky o obchádzaní § 45 zákona č. 92/1991 Zb. neobstoja, lebo toto ustanovenie sa na danú vec nevzťahovalo. Za nedôvodnú označili tiež námietku dovolateľky týkajúcej sa pasívnej legitímácie žalovanej 1/; v konaní o neplatnosť kúpnych zmlúv musia byť totiž účastníkmi konania všetci účastníci napadnutého právneho úkonu.

Žalovaná 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedla, že odvolací súd správne zistil skutkový stav a vec aj správne právne posúdil. Nedôvodné dovolanie žiadala zamietnuť.

Žalobcovia 2/ a 3/ uviedli, že dovolanie žalobkyne 1/ je dôvodné a stotožnili sa s jej argumentáciou. Zhodne navrhli, aby dovolací súd buď napadnutý rozsudok zmenil tak, že potvrdí rozsudok súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením, alebo ho zrušil a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Právne úkony, neplatnosti ktorých sa žalobcovia dovolávali, sú v zmysle § 39 Občianskeho zákonníka absolútne neplatné, lebo uzavretie týchto zmlúv od počiatku sledovalo obchádzanie zákona. Prevody sporných nehnuteľností boli založené na neexistujúcom vlastníckom práve prevodcu. Odvolací súd sa týmito okolnosťami takmer vôbec nezaoberal, hoci pre posúdenie veci boli dôležité.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 1 O.s.p.), preskúmal rozsudok

odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie nie je dôvodné.

Podľa ustanovenia § 241 ods. 2 O.s.p. dovolanie možno odôvodniť len tým, že a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v ustanovení § 237 O.s.p., b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. vyplýva, že dovolací súd je viazaný rozsahom dovolania a dovolacím dôvodom, vrátane jeho vecného (obsahového) vymedzenia dovolateľom. Obligatórne sa zaoberá len vadami vymenovanými v § 237 O.s.p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Tieto vady konania neboli dovolateľom namietané a ani z obsahu spisu tieto vady nevyplynuli.

Dovolateľka namieta, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.). Právny posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd použil iný právny predpis, ako mal správne použiť, alebo aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval.

Odvolací súd založil svoje zmeňujúce rozhodnutie na právnom názore, že žalobkyňa 1/ nebola aktívne legitimovaná podať žalobu, ktorou sa domáha neplatnosti predmetných prevodov. Tento názor vyvodil odvolací súd z toho, že k prevodom vlastníctva zo štátu na iné osoby, neplatnosti ktorých sa domáha, nedošlo podľa osobitných predpisov tak, ako to má na mysli čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon Slovenskej národnej rady č. 253/1991 Zb. o pôsobnosti orgánov Slovenskej republiky vo veciach prevodov majetku štátu na iné osoby a o Fonde národného majetku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov a zákon č. 92/1991 Zb. Uvedené osobitné predpisy, na ktoré je odkaz v poznámke pod čiarou č. 1 k tomuto ustanoveniu, sú predpismi upravujúcimi proces privatizácie a v danom prípade k predmetným prevodom nedošlo v procese privatizácie. Keďže prevody, určenia neplatnosti ktorých sa žalobkyňa 1/ domáha, sa neuskutočnili podľa

týchto osobitných predpisov, nebola žalobkyňa aktívne legitimovaná na podanie žaloby v zmysle čl. IV ods. 1 uvedeného zákona.

Predmetom konania je žaloba, ktorou sa štát zastúpený prokurátorom domáha určenia neplatnosti prevodu majetku štátu na základe zmlúv o prevode majetku štátu, ktoré uzavreli P., š.p., B., Ž. Š. ako prevodca, zastúpený na základe mandátnej zmluvy V., a.s. B., pobočka Dunajská Streda (žalovaná 1/) a žalovaní 2/ a 3/ ako nadobúdatelia 23. novembra 1993 a 3. decembra 1993 podľa § 299 Obchodného zákonníka a § 588 Občianskeho zákonníka.

Žalobkyňa 1/ vyvodzovala svoju aktívnu legitimáciu na podanie predmetnej žaloby z toho, že prevodca pri prevode porušil § 45 zákona č. 92/1991 Zb., lebo k prevodu vlastníctva nebol udelený súhlas vlády v zmysle uvedeného ustanovenia.

Dovolací súd názor odvolacieho súdu o nedostatku aktívnej legitimácie žalobkyne 1/ považuje za správny. Z hľadiska skutkového stavu v prejednávanej veci bolo zistené, že právo hospodárenia k dotknutému majetku štátu mal pôvodne P., š.p., B., Ž. Š.. Vzhľadom na zadlženosť tohto štátneho podniku v dôsledku nesplácania predchádzajúcich úverov, ktoré mu poskytla žalovaná 1/, došlo medzi nimi k dohode o poskytnutí nového úveru s cieľom zlikvidovať predchádzajúci dlh. Táto dohoda sa realizovala 23. novembra 1993 uzavretím novej úverovej zmluvy č. 1/1993 o poskytnutí úveru 6 700 000,- Sk. Uvedená úverová zmluva bola uzavretá podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, pričom podľa jej čl. IV bol úver zabezpečený záložným právom (§ 151 a až 151g Občianskeho zákonníka) na nehnuteľnosti a dostihové kone. K tejto úverovej zmluve bol uzavretý aj dodatok stanovujúci jednotlivé splátky. V ten istý deň (23. novembra 1993) bola medzi tými istými účastníkmi uzavretá aj záložná zmluva č. 1/1993 podľa § 151a až 151g Občianskeho zákonníka a § 299 a nasl. Obchodného zákonníka; v nej bolo dohodnuté, že záložné právo sa vzťahovalo na majetok záložcu. V ten istý deň (23. novembra 1993) uzavreli napokon tí istí účastníci mandátnu zmluvu podľa § 566 a nasl. Obchodného zákonníka, ktorou záložca splnomocnil žalovanú 1/, aby v jeho mene predala veci, na ktoré bolo zriadené záložné právo, a to priamo alebo na verejnej dražbe. Spis nasvedčuje tomu, že v zmysle dohodnutého došlo 23. novembra 1993 a 3. decembra 1993 k uzavretiu zmlúv o prevode nehnuteľností, ktoré uzavreli P., š.p., B., Ž. Š. ako prevodca, zastúpený na základe mandátnej zmluvy V., a.s. B., pobočka Dunajská Streda (žalovaná 1/) a žalovanými 2/ a 3/ ako nadobúdateľmi.

Vyššie uvedené okolnosti sú určujúce z hľadiska posúdenia, či prevod majetku zo štátu na iné osoby predmetnými zmluvami bol prevodom, ktorý sa uskutočnil podľa osobitných predpisov v zmysle čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. Len v takom prípade je totiž štát oprávnený podať žalobu na určenie neplatnosti prevodu vlastníctva.

Podľa čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. ak pri prevode alebo prechode majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby, ktorý sa uskutočnil podľa osobitných predpisov, boli porušené ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov, je štát oprávnený podať návrh na určenie neplatnosti prevodu alebo prechodu vlastníctva. Pri podaní návrhu a v konaní pred súdom zastupuje štát prokurátor. K bližšiemu vysvetleniu pojmu „osobitné predpisy“ slúži odkaz pod čiarou k tomuto ustanoveniu (viď ďalej).

Vychádzajúc z uvedeného treba zdôrazniť, že po podaní osobitného návrhu (žaloby) štátu zastúpeného prokurátorom, ktorým sa v občianskom súdnom konaní domáha určenia neplatnosti prevodu alebo prechodu majetku v štátnom vlastníctve v zmysle čl. IV. ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z., musí súd pred posúdením opodstatnenosti tejto žaloby vyriešiť najskôr otázku jej prípustnosti, a to z dôvodu, že zákon uvedený prostriedok ochrany majetku v štátnom vlastníctve neupravuje ako všeobecne použiteľný všade tam, kde dochádza k prevodu majetku štátu, ale možnosti jeho aplikácie viaže na splnenie určitých podmienok. Samotnými dôvodmi vedúcimi k neplatnosti prevodu alebo prechodu majetku štátu, ktoré v takejto žalobe tvrdí prokurátor, sa preto súd môže zaoberať až po tom, ako dospeje k záveru, že žaloba je podaná v súlade s uvedeným článkom.

V zmysle článku IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. zákonnými podmienkami prípustnosti takejto osobitnej žaloby prokurátora zastupujúceho štát je : 1/ aby sa žalobou uplatnený nárok vyvodzoval z prevodu alebo prechodu majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby, 2/ aby prevod alebo prechod bol uskutočnený podľa osobitných predpisov (viď odkaz pod čiarou k tomuto ustanoveniu), 3/ aby pri prevode alebo prechode došlo k porušeniu ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov. Štát zastúpený prokurátorom je aktívne legitimovaný na podanie žaloby o neplatnosť takéhoto prevodu alebo prechodu len v prípade, že sú tieto podmienky splnené zároveň (kumulatívne). Ak z nich nie je splnená čo i len jedna, nemá aktívnu legitimáciu na podanie uvedenej žaloby.

V konaní pred súdmi nižších stupňov nebolo sporné, že uvedenými zmluvami o prevode nehnuteľností (kúpnyimi zmluvami) došlo k prevodu majetku vo vlastníctve štátu na iné osoby. Možno preto konštatovať, že prvá z dvoch vyššie uvedených podmienok je splnená. Pokiaľ ale ide o splnenie druhej podmienky, je situácia v danej veci iná.

Vzhľadom na účel, sledovaný súborom osobitných právnych predpisov, na ktorý je odkaz pod čiarou k ustanoveniu čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. [tvorí ho zákon č. 427/1990 Zb. (tzv. zákon o malej privatizácii), zákon č. 474/1990 Zb. (upravujúci pôsobnosť orgánov Slovenskej republiky v procese tzv. malej privatizácie), vyhláška č. 568/1990 Zb. (upravujúca verejné dražby a vstup na ne v procese tzv. malej privatizácie), zákon č. 92/1991 Zb. (tzv. zákon o veľkej privatizácii), zákon č. 253/1991 Zb. (vymedzujúci pôsobnosť orgánov Slovenskej republiky v procese tzv. veľkej privatizácie a ustanovujúci Fond národného majetku Slovenskej republiky), ďalej ustanovenia § 2, 3 a 4 zákona č. 138/1991 Zb. (určujúce podmienky, za ktorých majetok štátu prechádza do vlastníctva obce) a napokon ustanovenie § 761 Obchodného zákonníka (upravujúce podmienky, za ktorých aj po účinnosti tohto zákonníka treba naďalej aplikovať predchádzajúcu právnu úpravu)] je nepochybné, že tento súbor sa týka výlučne právnych vzťahov, v rámci ktorého sa realizoval proces privatizácie majetku štátu. Tento záver vyplýva jednak zo samotného účelu, predmetu a rozsahu právnej úpravy týchto taxatívne vymenovaných osobitných predpisov, jednak z toho, že aj spomenutý článok IV. zákona č. 17/1993 Z.z. sa stal integrálnou súčasťou predpisu upravujúceho tento proces (zákon č. 92/1991 Zb. o tzv. veľkej privatizácii) a prostriedkom ochrany práv štátu v ňom.

Záver, že štát zastúpený prokurátorom je aktívne legitimovaný domáhať sa neplatnosti prevodu alebo prechodu majetku štátu na iné osoby žalobou v zmysle čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. len, ak k prevodu došlo v procese privatizácie majetku štátu, zodpovedá aj stanovisku, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 20. októbra 1997 pod č. Cpj 22/97 (stanovisko bolo uverejnené v Zbierke rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 41/1997), v ktorom sa medziiným uvádza, že „cieľom tejto právnej úpravy bola zvýšená ochrana štátu ako vlastníka v procese privatizácie jeho majetku“. Z obsahu predmetného stanoviska vychádzal Najvyšší súd Slovenskej republiky aj v rozsudku z 28. októbra 1998 sp. zn. 4 Cdo 41/1998, závery ktorého sú aplikovateľné aj na prejednávajúcu vec.

Vyššie uvedené opodstatňuje záver, že štát zastúpený prokurátorom je aktívne legitimovaný podať žalobu v zmysle čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z. len vtedy, ak sa prevod alebo prechod majetku vo vlastníctve štátu, neplatnosť ktorého namieta, uskutočnil v procese privatizácie. Z hľadiska posúdenia uvedenej otázky zostalo vyriešiť, či sa predmetný prevod uskutočnil v procese privatizácie.

Dovolací súd pri riešení otázky, či k spornému prevodu došlo v procese privatizácie, vychádzal z predmetu a rozsahu právnej úpravy danej „osobitnými právnymi predpismi“ (čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z.) a zo skutkových a právnych okolností relevantných pri prevode sporných nehnuteľností na žalovaných 2/ a 3/ podľa zmlúv z 23. novembra 1993 a 3. decembra 1993. Na tomto základe dovolací súd zhodne so záverom odvolacieho súdu za rozhodujúce považoval, že zo žiadnej právne významnej skutočnosti, ktorá v konaní vyšla najavo, nebolo možné vyvodiť, že by sa prevod na základe týchto zmlúv uskutočnil podľa „osobitných predpisov“ – v procese privatizácie. Išlo o zmluvy uzavreté mimo tohto procesu, a to podľa ustanovení § 588 a nasl. Občianskeho zákonníka a § 299 Obchodného zákonníka. Dovolací súd dospel k záveru zhodnému so záverom odvolacieho súdu, že sporné prevody sa v tomto prípade neuskutočnili podľa uvedených „osobitných predpisov“.

Podľa právneho názoru dovolacieho súdu rozhodol preto odvolací súd správne, keď odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalobu o určenie neplatnosti prevodu majetku štátu zamietol. Vzhľadom na neopodstatnené uplatnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p. dovolací súd dovolanie zamietol podľa § 243b ods.1 O.s.p.

Keďže žaloba bola v danom prípade správne zamietnutá z dôvodu, že štát zastúpený prokurátorom nebol aktívne legitimovaný na jej podanie, nebolo potrebné sa v konaní na súdoch nižších stupňov (rovnako v dovolacom konaní) zaoberať okolnosťami, ktoré by boli významné pre posúdenie veci v prípade, keby táto aktívna legitimácia bola daná. Pre úplnosť možno uviesť, že závery, ku ktorým dospel odvolací a dovolací súd pri posudzovaní prípustnosti žaloby štátu zastúpeného prokurátorom podľa čl. IV zákona č. 17/1993 Z.z., nebránia tomu, aby sa uvedené dôvody, z ktorých sa vyvodzuje neplatnosť vyššie označených zmlúv o prevode nehnuteľností, posúdili v inom občianskom súdnom konaní, začatom na základe štátom podanej všeobecnej (vlastníckej) žaloby.

Dovolací súd pre úplnosť považuje za potrebné poukázať na to, že aj pred prijatím zákona č. 17/1993 Z.z. (konkrétne článku IV) teda pred tým, než sa toto ustanovenie stalo súčasťou právneho poriadku Slovenskej republiky, mal štát ako vlastník hnutelných a nehnuteľných vecí patriacich do jeho majetku, primeraný – všeobecný a všeobecne (a bez časového obmedzenia) použiteľný – právny prostriedok (nástroj), ktorým sa úspešne mohol domáhať ochrany svojich práv a dosiahnuť medziiným určenie neplatnosti právneho úkonu, ktorým došlo k prevodu majetku. Takým nástrojom bola aj pred účinnosťou vyššie uvedeného zákonného ustanovenia žaloba štátu ako vlastníka (§ 126 Občianskeho zákonníka).

Pokiaľ zákonodarca napriek existencii vyššie uvedeného všeobecného a všeobecne (navyše bez časového obmedzenia) použiteľného procesného nástroja na ochranu práv štátu ako vlastníka zaradil do právneho poriadku Slovenskej republiky ďalší procesný nástroj, je potrebné sa zamyslieť nad účelom, ktorý tým bol sledovaný. Z toho potom možno vyvodit' charakteristické znaky tohto „nového“ právneho nástroja – žaloby štátu zastúpeného prokurátorom (čl. IV ods. 1 zákona č. 17/1993 Z.z.). Takáto žaloba: 1/ nemôže dopadať na všetky prípady, v ktorých štát mohol už za predchádzajúcej úpravy podať žalobu ako vlastník (§ 126 Občianskeho zákonníka) – v opačnom prípade by išlo o duplicitnú (nadbytočnú a nežiaducu) právnu úpravu, 2/ môže dopadať len na určitý špecifický okruh vzťahov, so zreteľom na podstatu ktorých zákonodarca vyjadril zámer odlišne upraviť právo štátu domáhať sa ochrany jeho práv (okruh týchto vzťahov vymedzuje priamo text zákona), 3/ je vo vzťahu k žalobe štátu ako vlastníka (§ 126 Občianskeho zákonníka) osobitným právnym nástrojom, ktorý – práve so zreteľom na jeho osobitosť a užšiu pôsobnosť (v porovnaní so všeobecným prostriedkom ochrany práv štátu) – môže byť úspešne uplatnený len za splnenia osobitných podmienok v zákone vymedzených.

V dovolacom konaní (procesne) úspešným žalovaným 2/ a 3/ vzniklo právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni 1/, ktorá v tomto konaní úspech nemala (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods.1 O.s.p. a § 142 ods.1 O.s.p.) Žalovaní 2/ a 3/ podali návrh na rozhodnutie o priznaní náhrady trov dovolacieho konania a ich výšku vyčíslili. Dovolací súd im priznal náhradu trov dovolacieho konania celkom za dva úkony právnej služby podľa § 14 ods. 1 písm. a/ a c/ vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z.z.“), a to za prevzatie a prípravu zastúpenia (7. mája 2009) a vyjadrenie k dovolaniu z 13. januára 2010. Pri určovaní výšky

náhrady trov konania vychádzal dovolací súd z toho, že advokátovi patrí odmena za jeden úkon právnej služby podľa § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z., pričom bolo potrebné pri určení výšky odmeny podľa § 13 ods. 2 a 3 vyhlášky zohľadniť, že v danej veci išlo o spojenie dvoch vecí na spoločné konanie a advokát zastupoval v dovolacom konaní dve osoby. Ďalej bolo potrebné (vzhľadom na zmenu výpočtového základu) pri výpočte základnej sadzby tarifnej odmeny prihliadnuť aj na to, že prvý úkon právnej služby bol vykonaný v roku 2009 a druhý v roku 2010. Základná sadzba tarifnej odmeny v zmysle § 11 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. (vychádzajúc z výpočtového základu za rok 2009 vo výške 695,41 €) potom pri spojení dvoch vecí na spoločné konanie predstavuje 80,23 € (1/13 je 53,49 po zvýšení o ½ 26,74 podľa § 13 ods. 3 vyhlášky). Vzhľadom na to, že ide o zastupovanie dvoch osôb, podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa tarifná odmena pre 1 osobu zníži o 20%, t.j. 64,19 €. Odmena za zastupovanie žalovaných 2/ a 3/ za jeden úkon právnej služby v roku 2009 potom činí 128,38 €, čo s režijným paušalom (§ 16 ods. 3 vyhlášky) vo výške 6,95 € (6,95 x 2), predstavuje 142,28 €. Za druhý úkon právnej služby vykonaný v roku 2010 (vychádzajúc z výpočtového základu za rok 2010 vo výške 721,40 €), potom pri spojení dvoch vecí na spoločné konanie predstavuje 83,23 € (1/13 je 55,49 po zvýšení o ½ 27,74 podľa § 13 ods. 3 vyhlášky). Vzhľadom na to, že ide o zastupovanie dvoch osôb, podľa § 13 ods. 2 vyhlášky sa tarifná odmena pre 1 osobu zníži o 20 %, t.j. 66,59 €. Odmena za zastupovanie žalovaných 2/ a 3/ za jeden úkon právnej služby v roku 2010 potom predstavuje 133,18 €, čo s režijným paušalom (§ 16 ods. 3 vyhlášky) vo výške 7,21 € (7,21 x 2) je 147,60 €. Odmena advokáta potom predstavuje za obidva úkony právnej služby spolu 289,88 €.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 16. decembra 2010

JUDr. Daniela S u č a n s k á, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia : Bc. Patrícia Špacírová